



SWEDISH  
ENVIRONMENTAL  
PROTECTION  
AGENCY

YTTRANDE  
2024-04-11

Ärendenummer  
NV-00401-24

Finansdepartementet  
fi.remissvar@regeringskansliet.se

## Yttrande över betänkandet Förändring genom försök - Försöksverksamhet i den kommunala sektorn, SOU 2023:94 (Fi2023/03211)

### Sammanfattning

Naturvårdsverket har avgränsat sina synpunkter till försöksverksamhet som möjliggör användandet av renat grävatten som dricksvatten (kapitel 11 i slutbetänkandet). Naturvårdsverket ställer sig positiv till försöksverksamhet för återanvändningen av renat grävatten som dricksvatten på en övergripande nivå.

- Naturvårdsverket bedömer, till skillnad från utredningen, att EU:s föreslagna avloppsdirektiv kommer att ha en betydande påverkan på arbetet med återvinning av avloppsvatten (11.3.2).
- Naturvårdsverket instämmer med utredningens bedömning om att en försöksverksamhet behövs och bör genomföras (11.5).
- Naturvårdsverket instämmer med förslaget att Livsmedelsverket ges i uppdrag av regeringen att främja en försöksverksamhet med recirkulerat redan använt vatten (grävatten) som råvatten för dricksvatten (11.5). Vi bedömer att det kan bidra med ny kunskap på området.
- Naturvårdsverket ställer sig positiv till att Livsmedelsverket och Naturvårdsverket ges i uppdrag att följa försöksverksamheten på en övergripande nivå (11.6). Utredningen beskriver inte syftet och inriktningen i ett sådant uppdrag närmare. Om ett uppdrag lämnas bör Naturvårdsverkets roll inte vara att i detalj följa och utvärdera det enskilda projektet utan att mer övergripande analysera till exempel behov och regelmässiga hinder.
- Naturvårdsverket anser att konsekvensbedömningen gällande myndigheternas resursbehov kan utvecklas. Vi bedömer att delar saknas i konsekvenserna (11.7). Naturvårdsverket saknar till exempel en bedömning av kostnaderna för att följa och utvärdera försöksverksamheten enligt förslaget i 11.6.

### Naturvårdsverkets ställningstagande och skäl

Naturvårdsverket ställer sig positiv till förslagen om försöksverksamhet för återanvändningen av renat grävatten som dricksvatten på en övergripande nivå.

### 11.3.2 EU-rätt gällande avlopp

Utredningen drar följande slutsats: *”Förslaget utvidgar avloppsdirektivets tillämpningsområde som skärper kraven på rening av avloppsvatten. Om det föreslagna direktivet antas förväntas det påverka verksamhetsutövare som renar avloppsvatten, men det medför ingen ändring när det gäller återvinning av avloppsvatten.”* Naturvårdsverket bedömer, till skillnad från utredningen, att det föreslagna avloppsdirektivet kommer att påverka arbetet med återvinning av avloppsvatten. Om direktivet antas enligt förslaget kommer det troligtvis att innebära en förstärkt skrivning om återanvändning av avloppsvatten. Enligt förslaget till nytt avloppsdirektiv ska medlemsstaterna *systematiskt främja återanvändning där det är lämpligt*. Det skulle öka kraven på det svenska arbetet med återanvändning av avloppsvatten.

### 11.5 Utredningen föreslår en försöksverksamhet med recirkulerat vatten som dricksvatten

Naturvårdsverket ställer sig positiv till förslaget om en försöksverksamhet med recirkulerat vatten som dricksvatten. Försöket kan bidra med värdefulla erfarenheter. Vi instämmer också med att Livsmedelsverket får ett uppdrag att främja en försöksverksamhet.

Naturvårdsverket ser samtidigt ett behov som bland annat följer av ett nytt avloppsdirektiv av utredningar och uppdrag för att underlätta och främja även annan återvinning av avloppsvatten, än enbart gråvatten för återanvändning, där sådana behov föreligger. Se även kommentar till 11.5.2.

Utredningen menar att resultat från försöket kan tillämpas på andra platser för att motverka vattenbrist. Naturvårdsverket bedömer att återanvändning av avloppsvatten (gråvatten) gör nytta om den sker på rätt plats. Vi vill passa på att påtala att den nödvändiga infrastrukturen med ledningsnät, där gråvatten och avloppsvatten från toaletter avleds separat, ofta saknas i områden med vattenbrist. Det är med andra ord inte säkert att försök kan ske på platser där det skulle behövas eftersom det kan finnas svårhanterade hinder för att bygga ut ett ledningsnät (sådana frågor hanteras exempelvis i SOU 2023:72 *En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande*).

Naturvårdsverket noterar att utredningen i avsnitt 11.5.1 uppmärksammar möjliga risker med försöket. Naturvårdsverket saknar dock en sårbarhetsanalys om vad så avancerad teknik för vattenförsörjning kan medföra för risker vid driftstörningar eller kris.

### 11.6 Uppföljning och utvärdering

Naturvårdsverket ställer sig positiv till förslaget om att Livsmedelsverket och Naturvårdsverket ges i uppdrag att följa försöksverksamheten på en övergripande nivå. Det är centralt att försöken följs upp och utvärderas. Att i detalj analysera försöket bedömer vi dock bäst hanteras av den som ansvarar för att driva försöksverksamheten. Naturvårdsverket anser att utredningen inte tillräckligt tydligt beskriver syftet och inriktningen i det föreslagna uppdraget. I stället för att följa försök på verksamhetsnivå anser Naturvårdsverket att myndigheten kan bidra på en mer övergripande nivå, genom till exempel bredare behovsanalyser, att främja innovation och analysera hinder i regelverk som oskäligt försvårar för en försöksverksamhet.

### 11.7 Konsekvensbeskrivning, konsekvenser för staten

Naturvårdsverket anser att konsekvensbedömningen gällande myndigheternas resursbehov kan utvecklas. Naturvårdsverket saknar en bedömning av kostnaderna för att följa och utvärdera försöksverksamheten enligt förslaget i 11.6. Beroende på vad ett uppdrag om att följa upp och utvärdera försöksverksamheten innehåller kan särskilda medel behövas.

#### Medskick inför framtida arbete med försök

Naturvårdsverket bedömer att försöksverksamhet för återanvändning av avloppsvatten inte behöver begränsas till att återanvända gråvatten till dricksvatten, utan att försöksverksamheter med fördel även kan omfatta återanvändning av avloppsvatten för andra ändamål. Det behövs ytterligare insatser för att få till en bättre vattenhushållning i områden där tillgången på vatten skapar problem.

Med ett nytt avloppsdirektiv kommer det troligtvis att följa ökade krav på att medlemsstaterna ska arbeta främjande med återanvändning av avloppsvatten som tekniskt vatten, exempelvis för bevattning, industriändamål, kylning, spolning av gator, fordonstvätt och toalettspolning.

Naturvårdsverket bedömer att det finns skäl att planera för en översyn av behovet av ändringar i regelverk rörande avloppsrening. Naturvårdsverket har identifierat utmaningar som kopplar till bland annat behov av tydligare kvalitetskrav på annat vatten än dricksvatten samt till tydligare myndighetsansvar för sådant vatten. Naturvårdsverket ser också ett behov av att anpassa infrastrukturen i både ny och befintlig bebyggelse där vattenbesparande åtgärder och återanvändning av vatten behövs.

---

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Björn Risinger efter föredragning av biträdande avdelningschefen Marie Uhrwing.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit enhetscheferna Elin Andersen och Kerstin Åstrand samt handläggarna Maria Bond och Cezary Bose.

*Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.*

För Naturvårdsverket

Björn Risinger

Marie Uhrwing

Kopia till:

[fi.ofa.k.remisser@regeringskansliet.se](mailto:fi.ofa.k.remisser@regeringskansliet.se)

[kn.remissvar@regeringskansliet.se](mailto:kn.remissvar@regeringskansliet.se)